

Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning samt tillhörande författningsändringar

Tullverkets ställningstagande

Tullverket stödjer uppfattningen att det är av stor vikt för EU och Sverige att bevara den biologiska mångfalden samt att övervaka och bekämpa invasiva främmande arter. Tullverket är en del i arbetet som syftar till att uppfylla Sveriges skyldigheter enligt EU-förordningen¹ genom att minska negativa effekter av invasiva främmande arter i Sverige och EU.

Tullverket anser dock att förslaget om ändring i 3 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) bör analyseras vidare.

Förslaget om offentliga kontroller av arter i den nationella förteckningen enligt EU-förordningen och den svenska förordningen²

Vid yttre gräns, dvs. mot länder utanför EU, är alla varor som transporteras in i och ut ur unionen under tullövervakning. Tullverket kan stoppa och kontrollera alla transporter för att säkerställa efterlevnad av tullagstiftningen och annan lagstiftning om bl.a. införsel och utförsel av varor. Vid den yttre gränsen finns det inget hinder mot slumpmässiga kontroller.

Tullverket genomför kontroller inom en mängd olika områden, bl.a. när det gäller införsel och utförsel av djur, växter, livsmedel, kulturföremål, avfall, vapen m.m. Restriktionerna regleras ofta i andra författningar än i tullagstiftningen, som t.ex. kontroller av invasiva främmande arter som regleras i den nu aktuella EU-förordningen med kompletterande bestämmelser i en svensk förordning. När det gäller en specifik invasiv art; amerikansk levande hummer, kan nämnas att denna vara har en egen varukod i tulltaxan och kontrolleras i förekommande fall vid import från framför allt Kanada och USA.

I hemställan anförs på s. 32 att förslaget innebär att Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Tullverket ska kontrollera om varor innehåller arter på den nationella förteckningen vid kontroller vid import från tredje land. Mot den bakgrunden föreslås en ändring i

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter

² Förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter

inregränslagen i syfte att ge Tullverket befogenhet att kontrollera införsel av arter upptagna på den nationella förteckningen. Tullverket vill dock förtydliga att inregränslagen inte reglerar Tullverkets kontroller av varor från länder utanför EU. För att Tullverket ska kunna kontrollera införsel av arter upptagna på den nationella förteckningen vid den yttre gränsen bedöms den föreslagna ändringen i 21 a § den svenska förordningen vara tillräcklig.

Förslaget om ändring i 3 § inregränslagen

Vid Sveriges gräns mot andra EU-länder, den inre gränsen, får kontroller av vissa uppräknade varor göras enligt inregränslagen. Endast s.k. selektiva kontroller, som görs på grundval av gjorda iakttagelser, underrättelser, tips, riskprofiler och liknande är tillåtna. Kontrollerna är begränsade till de varor som räknas upp i 3 § inregränslagen. Bestämmelsen innehåller varor som det förekommer handel med eller varor som annars har bedömts trafikeras över Sveriges gränser.

Många av de kontroller av införselreglerade varor som Tullverket gör, både vid inre och yttre gräns, behöver ske i samverkan med andra myndigheter, såsom Livsmedelsverket och Jordbruksverket. För att kontroller av invasiva levande arter ska kunna göras på ett bra och ändamålsenligt sätt även vid inre gräns, krävs att andra myndigheter har befogenheter att bistå Tullverket i sådana kontroller på samma sätt som vid den yttre gränsen enligt 23 § den svenska förordningen. Tullverket kan inte utläsa av förslaget att Livsmedelsverkets eller Jordbruksverkets kontroller ska omfatta införsel från andra EU-länder.

Liknande frågor om att ge Tullverket utökade befogenheter vid inre gräns har utretts av Artskyddsutredningen (SOU 2021:51). I det betänkandet föreslås att Tullverket ska få utökade befogenheter gällande CITES-arter vid Sveriges gränser mot andra EU-länder. Utredningen konstaterar att det sker ett flöde av levande exemplar av CITES-listade växter och djur samt produkter av sådana till Sverige från andra EU-länder. Sannolikt sker många transporter utan att alla krav på tillstånd eller styrkande av laglig bakgrund är uppfyllda. Utredningen bedömer därför att det finns behov av att ge Tullverket ökade befogenheter till kontroller vid inre gräns av CITES-listade och fridlysta arter. Tullverket välkomnade förslaget.

Någon omfattande handel med invasiva främmande arter förekommer enligt Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inte i Sverige, och sådana arter påträffas sällan eller aldrig i Tullverkets kontrollarbete. Vidare har Tullverket ingen möjlighet att selektera ut varor för kontroll vid inre gräns på samma sätt som vid gräns mot länder utanför EU, eftersom någon deklarationsskyldighet inte föreligger vid sådana transporter. Det kan nämnas att Tullverket redan i dag har befogenhet att kontrollera amerikansk levande hummer vid inre gräns då arten betraktas som fisk och omfattas av 3 § punkten 10 inregränslagen. Mot bakgrund av ovan tillstyrker Tullverket förslaget om en ändring i 3 § inregränslagen. Tullverket anser dock att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör analyseras hur bestämmelsen ska göras verkningsfull och vad konsekvenserna av förslaget får för Tullverket. Det är även lämpligt att EU-förordningens fullständiga namn framgår av lagtexten.

Slutligen vill Tullverket nämna att inregränslagen är under omarbetning och att nya bestämmelser föreslås träda i kraft den 7 november 2024.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Isa Blom. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och rättschefen Kerstin Bynander deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen